

MÜZİK EĞİTİMİ ALMIŞ OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLİĞİ LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

VIEWS OF PRE-SCHOOL TEACHING UNDERGRADUATE STUDENTS, WHO RECEIVED MUSICAL EDUCATION, ABOUT DISTANCE EDUCATION

Mehmet Şahin AKINCI¹

ÖZ: Eğitimin amaçlarından iki tanesi: Çağın gereksinimleriyle şekillenme ve ulaşılabilirliğini güçlendirmedir. Öğrencilerin kolay ulaşılabilir özelliklerde eğitim alabilmesi için ülkeler ve eğitim otoriteleri uzaktan eğitim (UE) faaliyetleri üzerinde çalışmışlardır. Gelişen teknolojik aygıtlar, internetin kolay ulaşılabilirliği ve yaygınlığı, öğrencilerin eğitim almada çeşitli nedenlerle yaşadıkları olumsuzluklar ve daha birçok nedenden dolayı UE' nin tercih edilirliliği yükselmiştir. 2020 Mart ayı ortasına kadar önceden planlanmış faaliyetlerle sürdürülmüş olan UE, Covid-19 hastalığı nedeniyle neredeyse dünyanın tüm eğitim kurumlarında mecburi olarak uygulanmaya başlamıştır. UE yöntemi ile müzik dersi almış olan eğitim fakültesi okul öncesi öğretmenliği lisans öğrencilerinin UE' ye ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaçlayan bu araştırmaya, lisans seviyesinde 103 okul öncesi öğretmenliği bölümü öğrencisi katılmıştır. Betimsel tarama modelinde yürütülmüş olan çalışmada veriler araştırmacı tarafından hazırlanmış olan anket aracılığı ile elde edilmiştir. Katılımcıların UE'yi takip etmeleri ile kısıtlama süreçlerindeki eğitim tercihleri; müzik bilgilerinin üstüne yenilerini eklemeleri ile günlük çalışma süreleri arasındaki ilişki, araştırmada anlamlı farklılık gösteren bulgulardan bazılarıdır.

ABSTRACT: The aims of the education are twofold: to be shaped by the needs of the current age and to strengthen its accessibility. Countries and education authorities have worked on distance education (DE) activities so that students can receive education in easy and accessible way. The preference of DE has increased due to the developing technological devices, the easy accessibility and prevalence of the internet, the negativities experienced by the students in face to face education for various reasons and many other reasons. DE, which was carried out with pre-planned activities until mid-March 2020, has started to be implemented compulsorily in almost all educational institutions of the world due to Covid-19 pandemic. 103 pre-school teaching students at undergraduate level participated in this study, which aims to determine the opinions regarding the distance education of the pre-school teaching undergraduate students of the education faculty, who have taken music lessons with the DE method. In the study, which is conducted in descriptive scanning model, the data were obtained through a questionnaire prepared by the researcher. Participants' follow-up of distance education and their education preferences in restriction; the relationship between the addition of new music information and their daily working hours are some of the findings that show significant differences in the study.

Anahtar Sözcükler: Covid-19, müzik eğitimi, okul öncesi öğretmenliği, uzaktan eğitim

Keywords: Covid-19, musical education, pre-school teaching, distance education

Bu makaleye atf vermek için:

Akinci, M. Ş. (2022). Müzik eğitimi almış okul öncesi öğretmenliği lisans öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin görüşleri, *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(2), 863-879

Cite this article as:

Akinci, M. Ş. (2022). Views of pre-school teaching undergraduate students, who received musical education, about distance education, *Trakya Journal of Education*, 12(2), 863-879

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak/Türkiye, mehmetshahinakinci@hotmail.com.tr, ORCID: 0000-0002-2404-330X

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Current developments of educational activities, which have been affected by social life, are remarkable. On March 11, 2020, it was declared a worldwide pandemic due to the epidemic named Covid-19 by the World Health Organization. In our country, with the decision of the Council of Higher Education, on March 16, 2020, education was suspended for three weeks due to the contagious epidemic Covid-19.

The possibility of positive or negative consequences of distance education practices, which had to be preferred in universities due to the sudden epidemic, should be taken into consideration. In this context, it can be said that the examination of both distance education and distance music education is one of the basis of this research. In this study, we set out from the research problem on what the opinions of the undergraduate students of the pre-school teaching department, who have received musical education, about the DE practices they take in the Covid-19 restriction process. It is aimed to determine the students' views on DE they took in Covid-19 restriction process and their situations under various conditions, and to present suggestions regarding the findings.

Method

The research was carried out by using the descriptive survey model in line with the determined problem and its purpose. The study group of the research is the Zonguldak Bülent Ecevit University Ereğli Faculty of Education 2nd, 3rd and 4th grade undergraduate students of the 2019-2020 academic year. The data were collected by applying participants the “Views of Preschool Teaching Department Students, Who Received Musical Education, on DE and Covid-19 Quarantine Processes” questionnaire prepared by the researcher as a Google form.

The data obtained were tested using the Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) program. Pearson, Yates or Fisher-Freeman-Halton Chi-Square tests, which are among nonparametric statistics, were applied to determine whether some data groups in the study differed significantly among themselves. Percentage-frequency values are shown in figures and tables to characterize the status of some demographic features and variables in the study.

Findings

Regarding the nature of the training they will receive in the Covid-19 restriction process, it is determined that 39.8% of the participants would like to take DE and 60.2% would like to receive face-to-face training at an appropriate date.

It is determined that 11.7% of the participants did not follow the DE courses and 88.3% followed the DE courses. It is determined that 50.5% followed most of the DE courses, 30.1% followed some, 17.5% followed all and 1.9% did not follow any of the DE courses. It is determined that 9.7% took their DE courses with the Zoom program and 90.3% took it with DE information system of their university. It is determined that 94.2% of the participants did their DE lessons asynchronously and 5.8% of them did their DE lessons synchronously on the camera. Participants statements for not being able to follow the DE lessons are ranked from high to low as “my motivation to took part in lesson was not sufficient (n=42), my internet connection was not strong (n=41), my internet package was not sufficient (n=32).” It is determined that 64.1% of the participants did not agree with the idea that DE was beneficial and 76.7% believed that student-teacher interaction could not be achieved in the DE as it happens in classroom environment.

It is determined that 60.2% of the participants want the online education platforms and technology to be strengthened even after the restriction processes, 63.1% want face-to-face education to be continued, 33% want DE to continue for certain courses, 25.2% want education and programs related to culture and arts to continue as often as they are in the restriction process.

It has been determined that there is a significant difference between the participants' follow-up of the DE lessons and their educational preferences during the restriction process and their ability to study their lessons comfortably in restricting conditions. It has been determined that there is a significant difference between their hope that the Covid-19 restriction processes will end and whether they miss their lives before the restriction days. It has been determined that there is a significant difference between the situation of adding information with their own research and orientation on top of the knowledge of DE or the music lessons they have taken face-to-face and their daily study time in the restriction processes.

Discussion and Conclusion

More than half of the participants stated that the distance education activities they took in restriction processes could not achieve their goals due to various reasons. Technological equipment, working environments, student-teacher interaction, lack of motivation can be shown as some of these reasons. It can be said that the first source in the formation of these reasons is the socio-economic characteristics of the students and the other source is the quality of the educational activities offered with the available facilities. Participants' working hours for distance education lessons and their patterns of following distance education are thought to vary positively or negatively, depending on the reasons explained. The majority of the participants chose to listen to music as an activity that was good for them during the restriction processes and added information with their own efforts on top of the musical knowledge they received during distance education. With this finding, it can be thought that the participants attach importance to music in their social lives and personal development activities.

In universities, first of all, the DE model should continue to work in coordination with the face-to-face education model (hybrid education). Thanks to these additional plans, the possibility of interruption of educational activities in the face of urgent adverse situations may be prevented.

Two basic requirements are needed for successful performance of DE studies: an adequate internet network-connection and technological tools such as desktop/laptop computer with sufficient features-hardware. It is thought that the identification and support of students with lack of technological equipment by the relevant state institutions and university administrations will enable this service to be carried out in a more regular and necessary conditions.

GİRİŞ

Bireylerin sosyal, akademik, duygusal ve daha sayılabilecek birçok gelişim alanında olumlu kazanımlar sağlaması ve kendilerini geliştirmesi amacıyla çeşitli eğitim ortamlarında planlı, düzenli ve bir program disiplini kontrolünde yaptıkları çalışmalar eğitim uygulamaları olarak tanımlanabilir. Eğitim-öğretim çalışmaları, eğitimi yürütme görevi olan öğretmenler için önemli olduğu kadar öğretmen adaylarının eğitimi için de aynı düzen, özveri ve disiplin altında yürütülmesi gerekliliği ile önem arz etmektedir. Öğretmenlik alanları içerisinde okul öncesi öğretmenliği diğer alanlara göre eğitim verdiği öğrencilerin fiziksel ve zihinsel özellikleri; bu alanda çalışan öğretmenlerin düzenli ve planlı eğitim hayatına ilk adımlarını atmış/atacak öğrencilerin sorumluluğunu almaları nedenleriyle farklı açılardan önemle değerlendirilebilir.

Dion ve Berschied' e göre (1974), bir okul öncesi eğitim programında çocukların kazanması gereken birçok beceri ve yeterliklerden ikisi: kültürün ve diğer kültürlerin farkında olma, yaratıcılık ve estetik becerilerdir (Senemoğlu, 1994: 22). Ulusal kültürün öğretimi ve ulusal-uluslararası farklı kültürlerin birbirleri ile ilişkili olarak sahip oldukları ürünlerin öğretimi aşamasında müziğin ve müzik dersinin önemli bir yardımcı olduğu söylenebilir. Kültürün önemli ögesi olan müzik ve müziğin bünyesindeki vokal-çalgısal eserler ve oyunlar, ailede ve eğitim ortamlarında çocukların eğitimi aşamasında önemli görevleri olan kavram ve birikimlerdir.

2018'den itibaren uygulanmaya başlanmış olan yeni ve son okul öncesi öğretmenlik programında 3 ders saatlik "Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi" dersi mevcuttur. Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programında Erken Çocuklukta Müzik Eğitimi dersi, 2018 yılı program içeriğindeki bazı açıklamalarla ilişkili olarak derslerde: 0-8 yaş arasındaki çocuklar için müziğin önemi ve eğitim programındaki hedeflere ulaşmak için müziğin eğitimle ilişkisini inceleme çalışmaları; çocuk şarkılarından uygun repertuar oluşturma çalışmaları; çocuk şarkılarının öğretimi için gerekli bilgiler ve bu bilgilerin müzik etkinlikleriyle bütünleştirilmiş biçimi olan sarmal eğitim çalışmaları yapılmaktadır.

Müzik derslerinin okul öncesi öğretmenliği lisans öğrencileri için ne kadar önemli olduğunu gösteren araştırmalar literatürde yerini almıştır. Bunlardan bazıları Ramazan ve Tunçeli (2016: 72) tarafından yapılmış olan "Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı (2006) Hakkındaki Görüşleri" isimli araştırma ve Şahin, Kartal ve İmamoğlu (2013: 107) tarafından "Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programı Hakkında Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşleri" isminde yapılmış çalışmadır.

Okul öncesi öğretmenliği eğitimi de diğer birçok bilim alanında olduğu gibi sınıf-eğitim ortamlarında canlı iletişim içinde, toplu olarak yüz yüze ders uygulamaları ile sürdürülmektedir. Fakat güncellenen teknoloji ve internet sayesinde eğitimin farklı boyutlarda sürdürülmesinin gerekliliği ve uygun görülüp tercih edilmesi nedeniyle uzaktan eğitim (UE) faaliyetleri gündeme gelmiştir.

Eğitim çalışmalarında bazı nedenlerle yüz yüze verilmekte olan derslerin-eğitimlerin bu özelliğinin değişebileceği, eğitimin tercihen teknoloji ve internetin de yardımı ile sosyal medya araçları veya grup-birebir sanal görüşmeler sağlayan mobil telefon uygulaması-bilgisayar programları ile de sürdürülebileceği

veya zorunda kalınarak UE biçiminde yürütülebileceği durumlarıyla karşılaşılabilir. Güncel hayatımız açısından UE' nin zorunluluğu süreçlerine bakıldığında vahim bir durumdan bahsedilebilir. Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11 Mart 2020 tarihinde verilmiş olan kararla Covid-19 olarak isimlendirilmiş olan salgın nedeni ile dünya çapında pandemi ilan edilmiştir. Yüksek Öğretim Kurulu 16 Mart 2020 tarihinde olağan dışı ani bir bulaşıcı salgın hastalık durumu olan Covid-19 nedeniyle, ülkemizdeki tüm yükseköğretim kurumlarında eğitime üç hafta boyunca ara vermek zorunda kalmıştır. Bu ani durum yurt dışındaki birçok eğitim kurumu için de aynı uygulamalarla söz konusu olmuştur.

YÖK'ün bu kararı doğrultusunda üniversiteler kısa süre içinde çalışmalarını tamamlamış ve 23 Mart 2020 tarihinde UE yöntemi ile öğretim uygulaması başlamıştır. Üniversiteler teknolojik altyapıları dahilinde senkron, asenkron ve hem senkronize hem de asenkron UE yöntemlerini kullanmışlardır (Özer ve Üstün, 2020: 557).

Salgın, çoğu ülkede halk sağlığı kuruluşları, özel ve kamu sektöründeki yönetimler, işletmeler, pedagojik sistemler ve vatandaşlar için önemli bir şok yaratmıştır. Hükümetlerin büyük bir çoğunluğu, virüsün yayılması tehlikesinden dolayı kısıtlamalar getirmiş, bu kısıtlamalar insan davranışlarını çeşitli şekillerde etkilemiştir. Bu değişiklikler nedeniyle her zamankinden daha fazla insan uzaktan çalışmış, öğretmiş, iletişim kurup ve öğrenmeye başlamıştır (Schiavio, Biasutti ve Philippe 2021). Böylece, ani olarak karşılaşılmış salgın nedeniyle yükseköğretimin lisans seviyesinde de tercih edilme zorunluluğunda kalınmış olan UE uygulamalarının öğrenciler açısından olumlu veya olumsuz muhtemel sonuçlarının incelenmesinin bu araştırmanın gerçekleştirilme dayanaklarından birisi olduğu söylenebilir.

Kısıtlamalar ve yaşam alışkanlıklarının değişikliğe uğradığı bu süreçlerde, Yükseköğretim çatısı altında eğitim fakültesi bünyesindeki okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında UE ile sürdürülmüş derslerden birisi de müzik dersi olmuştur. Sakarya ve Zahal' a göre (2020:799) teknolojik gelişmeler sayesinde, internet aracılığı ile çeşitli platform ve uygulamalarda müzik öğretimi çalışmaları yoğunlaşmıştır. Hatta dünyada önde gelen müzik okullarında dahi bu tür uygulamalara yer verilmiştir.

Salgın kısıtlamaları süresinde okul öncesi öğretmenliği lisans programlarında, UE yöntemi ile verilmiş olan müzik eğitimi çalışmaları ve genel eğitim uygulamaları, okul öncesi öğretmenliği bölümü lisans öğrencilerinin, mesleki açıdan birikimlerine katkı sağlaması nedeniyle incelenmiş ve bu araştırmanın yapılmasına dayanak oluşturmuştur. Bu bakımdan çalışmada, müzik eğitimi almış okul öncesi öğretmenliği bölümü lisans öğrencilerinin Covid-19 kısıtlama süreçlerinde aldıkları UE uygulamalarına ilişkin görüşleri irdelenmeye çalışılmıştır. Hatta UE uygulamalarının, öğrencilerin deneyimlenmelerine ve fikirlerine göre gelecek eğitim dönemlerinde tercih edilmesi, kullanılmaya devam etmek zorunda kalınması ve yenilenme gereksinimlerinde olması ihtimalinin de söz konusu olduğu düşünülmektedir. Bu nedenlerle UE çalışmalarının incelenmeye-araştırmaya değer olduğu ve araştırmanın verileri ile çalışmanın önemine değer kattığı, gelecek eğitim süreçlerine de fikirler sunabilmiş olduğu düşünülmektedir. Covid-19 çalışmalarının yakın süreçlerde kendisini göstermeye başlamış olmasından yola çıkılarak, "müzik eğitimi-okul öncesi öğretmenliği eğitimi- uzaktan eğitim" üçgeni ile kurulmuş olan bu çalışmanın, belirtilen alanlarda yapılmış ilk araştırmalardan birisi olması nedeniyle önem taşıdığı düşünülmektedir. Müzik eğitimi almış okul öncesi öğretmenliği bölümü lisans öğrencilerinin Covid-19 kısıtlama süreçlerinde aldıkları UE uygulamalarına ilişkin görüşlerinin ne olduğu araştırma probleminde yola çıkılmış olan bu çalışmada; aynı öğrenci grubunun Covid-19 kısıtlama süreçlerinde aldıkları UE' e ilişkin görüşlerinin saptanması; elde edilen bulgulara ilişkin sonuç ve önerilerin sunulması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışma, belirlenmiş olan problemi ve amacı doğrultusunda betimsel tarama modeli kullanılarak sürdürülmüştür. Karasar' a göre (2009: 77) tarama araştırmalarında geçmişte var olan veya halen varlığı devam etmekte olan bir durumun olduğu haliyle betimlenerek sunulması amaçlanan; araştırmaya konu olan nesne, olay ya da birey kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaktadır. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel' e (2009) göre betimsel çalışma, araştırılan durumun olabildiğince ayrıntılı yani tam olarak tanımlandığı ve eğitim alanında en yaygın kullanıldığı bilinen araştırma çeşididir. Bu tür araştırmalarda araştırmacılar yetenek, tercih, davranış, başarı durumları, tutumlar gibi birey ve grupları ilgilendiren konular ile okul gibi somut eğitim ortamlarının özelliklerini inceleyebilmektedirler.

Evren- Örneklem

Evreni, Türkiye'deki üniversitelerde bulunan okul öncesi öğretmenliği bölümlerinde eğitim alan lisans öğrencileri olan bu çalışmanın örnek grubu Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Ereğli Eğitim

Fakültesi okul öncesi öğretmenliği bölümü lisans 2., 3. ve 4. sınıf seviyelerinde öğrenci olan 103 katılımcıdır.

Veri Toplama Aracı

Veriler araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “Müzik Eğitimi Almış Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin UE ve Covid-19 Karantina Süreçlerine İlişkin Görüşleri” anketi ile toplanmıştır. Ankette, demografik özelliklerinin tespiti için sorular; iki-üç-dört şıklı cevap seçeneği olan sorular; tek cevabın ve birden fazla cevabın işaretlendiği sorular; evet-hayır-var-yok şeklinde cevaplanan sorular ve bir adet katılımcıların sorulmuş olan soruya ilişkin düşüncelerini ortaya çıkarma amacı olan soru vardır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılmış olan anketin oluşturulma aşamasında öncelikle konu ile ilgili literatür taranmıştır. Literatür taramasından sonra anket sorularının oluşturulmasında etkili olabileceği düşünülen öğrencilerin buldukları fakültede 2019-2020 bahar döneminde almış oldukları müzik dersi konu ve kazanımları, bu konuların Covid-19 kaynaklı kısıtlama uygulamalarının sonucu olan UE ile sürdürülme süreci dikkate alınmıştır. Oluşturulmuş olan anket soruları alanda çalışmakta olan üç öğretim elemanı tarafından incelenmiştir. İncelemeler sonrasında alan uzmanlarının görüş ve önerileri doğrultusunda gerekli olan değişiklikler yapılarak formun geçerlik aşaması tamamlanmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Anket, Google form biçiminde hazırlanmış ve internet aracılığı ile katılımcılara gönderilmiştir. Elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) programı aracılığı ile test edilmiştir. Nitel değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler frekans ve yüzde ile gösterilmiştir. Pearson, Yates veya Fisher-Freeman-Halton ki-kare testleri, araştırmadaki ilgili değişkenlerin gruplar arasında karşılaştırılması için kullanılmıştır. Çalışmadaki tüm istatistiksel analizlerde p değeri 0,05’in altındaki sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Büyüköztürk’ e göre (2009:148-149) Kay-Kare Testi iki kategorik değişken arasında anlamlı ilişkinin var olup olmadığını test etme amacıyla; bireylerin görüşleri veya davranışları ile demografik özellikleri arasında bir ilişki olup olmadığını test etmek için tercih edilip kullanılmaktadır. Tarama çalışmalarında sıklıkla kullanılmakta olan Kay-Kare Testi’ nde genellikle veri toplama yöntemi ankettir. Kullanılmakta olan anketlerdeki sorular ayrı ayrı durumları betimlemeye çalışmaktadır. Anket sorularına verilecek olan cevaplar sınıflama ölçeğindedir. Çalışmada bazı demografik özellikler ve değişkenlerin durumunu nitel olarak ifade etmek için yüzde-frekans değerleri şekil ve tablolarda belirtilmiştir.

Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni kapsamında; Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 27/07/2020 tarihli 840 sayılı uygundur belgesi alınmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilmiş olan demografik bilgiler ve incelenmiş olan değişkenlerin test edilmesi sonucu ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Katılımcıların yaş seviyeleri çok çeşitlilik göstermektedir. 18 yaş ile 26 ve üstü yaş seviyelerinde olan katılımcıların en yoğun olarak (çoktan aza doğru) 21, 22, 20 yaşlarında oldukları belirlenmiştir. Katılımcıların yaş ortalaması ise 21,6’dır. Kadın katılımcılar çoğunluktadır. Katılımcıların % 71,8’i kadın (n= 74) ve % 28,2’ si erkektir (n=29). Katılımcıların buldukları sınıf seviyelerine göre dağılımları: Lisans 2: % 50,5 (n=52); lisans 3: % 43,7 (n=45); lisans 4: % 5,8 (n=6) oranlarındadır. Katılımcıların UE ile aldıkları derslerin niteliği açısından ise: Teorik dersler aldım: % 53,4 (n=55); hem teorik hem uygulamalı dersler aldım: % 46,6 (n=48) şeklinde veriler elde edilmiştir. Katılımcıların % 55,3 (n=57) Telefon; % 42,7’si (n= 44) masaüstü bilgisayar veya Laptop; %1’i tablet ve % 1’i ise notebook vb. teknolojik araçlarla UE derslerini takip etmişlerdir. Katılımcılara UE’nin hangi uygulamalarla sunulduğuna dair oranlar şöyledir: Zoom Programı: % 9,7 (n=10), üniversitenin kendi UE sistemi: % 90,3 (n=93).

Tablo 1.

Katılımcılara UE derslerinin nasıl sunulduğuna ilişkin bulgular

		%	n
Uzaktan eğitim derslerimiz;	Power point sunuları veya ders notları ile forum üzerinden a-senkron (canlı değil) yapıldı	% 94,2	97
	Öğretim elemanı ile senkron biçimde sistem üzerinden kamerada canlı olarak yapıldı	% 5,8	6

Katılımcıların büyük çoğunluğunun (% 94,2) kendilerine sunulan UE kapsamında UE derslerini, Power point sunuları veya ders notları ile forum üzerinden a-senkron (canlı değil) olarak sürdürmüş oldukları Tablo 1’de görülebilmektedir.

Tablo 2.

Katılımcıların uzaktan eğitim derslerinin faydasız olduğu önermesine verdikleri cevaplara ilişkin bulgular

		%	n
Uzaktan eğitim derslerinin faydasız olduğunu düşünüyorum çünkü;	Sınıf ortamındaki öğrenci-öğretmen etkileşimi sağlanamadı	% 76,7	79
	Öğretmen odaklı eğitim yapıldı	% 4,9	5
	Sunulan bilgilerle ilgili sorularımı soramıyorum	% 2,9	3
	Bu düşünceye katılmıyorum	% 15,5	16

Tablo 2’de katılımcıların çoğunluğunun, sınıf ortamındaki öğrenci-öğretmen etkileşiminin gerçekleştirilememesinden dolayı uzaktan eğitim derslerinin faydasız olduğunu düşündükleri görülebilmektedir.

Tablo 3.

Covid-19 kısıtlama süreçlerinde müzik ile uğraşma/çalışma/araştırma/ dinleme etkinliklerinin katılımcılara nasıl hissettirdiğine ilişkin bulgular

		%	n
Covid-19 kısıtlama süreçlerinde müzik ile uğraşma/çalışma/araştırma/ dinleme etkinliklerinin katılımcılara nasıl hissettirdiğine göre dağılımları:	Kendimi iyi hissettirdi	% 58,3	60
	Önceki süreçlerden farklı bir değişim hissetmedim	% 13,6	14
	Duygu veya his değişimi yaratacak kadar müzik ile fazla ilgilenmedim	% 28,2	29

Covid-19 kısıtlama süreçlerinde müzik ile uğraşma/çalışma/araştırma/dinleme etkinliklerinin, katılımcıların yarısından fazlasına kendilerini iyi hissettirdiği düşüncesinde birleştikleri Tablo 3’de görülebilmektedir.

Tablo 4.

Katılımcıların kısıtlama süreçlerinden sonra devam edecek olan eğitimlerin özelliği hakkında görüşlerini içeren bulgular

		%	n
Kısıtlama süreçlerinden sonra devam edecek olan eğitimlerin özelliği hakkında görüşleri (Birden çok seçenek işaretlenebilmiştir)	Bilgilerine kolay erişebileceğim online eğitim platformları ve teknolojisi güçlendirilmeli	% 60,2	62
	Uzaktan eğitim sistemi belirli dersler için devam ettirilmeli	% 33	34
	Yüz yüze eğitim devam ettirilmeli	% 63,1	65
	Kültür ve sanat ile ilgili eğitim ve programlar kısıtlama sürecinde olduğu kadar sık devam etmeli	% 25,2	26

Birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği ifade olan: Kısıtlama süreçlerinden sonra devam edecek eğitimlerin özelliği hakkında “bilgilerine kolay erişebileceğim online eğitim platformları ve teknolojisi güçlendirilmeli” ve “yüz yüze eğitim devam ettirilmeli” görüşlerine, katılımcıların yarısından fazlasının onay verdikleri Tablo 4’te görülebilmektedir.

Araştırmada incelemeye alınan değişkenlerden birisi olan cinsiyet ile katılımcıların: Eğitim tercihleri, UE ile sürdürülen dersleri takip etme durumları, UE derslerini ne kadar takip ettikleri; kısıtlama süreçlerinde buldukları yerde ders kitaplarının olup-olmama ve derslerine rahat çalışabilme durumları, kısıtlamada günlük ders çalışma süreleri, kısıtlama süreçlerindeki haberlerden psikolojik olarak etkilenme durumları, kısıtlamada UE ve yüz yüze olarak aldıkları müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleri ile bilgiler ekleyip-eklememe durumları, kısıtlama sürecinin biteceğine dair yeterli umutlarının olup-olmama durumları, kısıtlama günlerinden önceki hayatlarını özleme durumları arasında anlamı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5.

Katılımcıların UE derslerini takip etme durumlarının; UE tercihleri, UE’ nin hangi uygulamalarla alındığı ve kısıtlamada rahat çalışabilme durumları ile olan ilişkisi üzerine bulgular

		UE ile sürdürülen dersleri takip ettiniz mi?						Ki-Kare	
		Evet ettim		Hayır etmedim		Toplam		Ki-Kare	p
		Kişi Sayısı	%	Kişi Sayısı	%	Kişi Sayısı	%		
Kısıtlama sürecindeki eğitime ilişkin için size seçenek sunulsa hangisini seçerdiniz?	UE	40	44	1	8,3	41	39,8	*	0,025
	Yüz Yüze Eğitim	51	56	11	91,7	62	60,2		
	Toplam	91	100	12	100	103	100		
UE dersleri size hangi uygulamalarla sunuldu?	Zoom programı	8	8,8	2	16,7	10	9,7	*	0,329
	Üniversite Uzem	83	91,2	10	83,3	93	90,3		
	Diğer	0	0	0	0	0	0		
	Toplam	91	100	12	100	103	100		
Kısıtlama sürecinde bulunduğum	Evet	56	61,5	0	0	56	54,4	13,7	0,0001

yerde derslerime rahatça çalışabildim	Hayır	35	38,5	12	100	47	45,6
	Toplam	91	100	12	100	103	100

“UE ile sürdürülen dersleri takip ettiniz mi?” sorusuna verilen cevaplar ile: “Kısıtlama sürecindeki eğitime ilişkin için size seçenek sunulsa hangisini seçerdiniz?” sorusuna verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık olduğu ($p=,025<0,05$), “Evet ettim” diyenlerin “UE” cevabı verme oranlarının (% 44) “hayır etmedim” diyenlere göre (% 8,3) daha yüksek;

“UE dersleri size hangi uygulamalarla sunuldu?” sorusuna verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=,329>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte “Evet ettim” diyenlerin “Üniversite Uzem” deme oranının (% 91,2) “Hayır etmedim” diyenlere göre (%83,3) daha yüksek;

“Kısıtlama sürecinde bulunduğum yerde derslerime rahatça çalışabildim” sorusuna verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görüldüğü ($p=,0001<0,05$), “Evet ettim” diyenlerde “evet” deme oranının (% 61,5) “Hayır” diyenlere göre (% 0) daha yüksek olduğu Tablo 5’te görülebilmektedir.

Tablo 6.

Katılımcıların UE derslerini senkron/asenkron alma durumlarının; UE tercihleri, UE’yi takip etmeleri ve UE’yi ne kadar takip ettikleri ilişkisi üzerine bulgular

		UE derslerimiz (Senkron ve Asenkron)						Ki-Kare	
		Asenkron		Senkron		Toplam		Ki-Kare	p
		Kişi Sayısı	%	Kişi Sayısı	%	Kişi Sayısı	%		
Kısıtlama sürecindeki eğitime ilişkin için size seçenek sunulsa hangisini seçerdiniz?	UE	40	41,2	1	16,7	41	39,8	*	0,398
	Yüz Yüze Eğitim	57	58,8	5	83,3	62	60,2		
	Toplam	97	100	6	100	103	100		
UE ile sürdürülen dersleri takip ettiniz mi?	Evet ettim	87	89,7	4	66,7	91	88,3	*	0,144
	Hayır etmedim	10	10,3	2	33,3	12	11,7		
	Toplam	97	100	6	100	103	100		
UE ile derslerin ne kadarını takip edebildiniz?	Tümünü	18	18,6	0	0	18	17,5	*	0,298
	Çoğunu	50	51,5	2	33,3	52	50,5		
	Bir kısmını	27	27,8	4	66,7	31	30,1		
	Hiçbirini	2	2,1	0	0	2	1,9		
	Toplam	97	100	6	100	103	100		

UE derslerinin senkron veya asenkron alınması durumu ile:

“Kısıtlama sürecindeki eğitime ilişkin size seçenek sunulsa hangisini seçerdiniz?” sorusuna verilen cevaplar açısından anlamlı bir farklılık görülmediği ($p=0,398>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla

birlikte “senkron” diyenlerde “yüz yüze eğitim” deme oranının (% 83,3) “asenkron” diyenlere göre (% 58,8) daha yüksek;

“UE ile sürdürülen dersleri takip ettiniz mi?” sorusuna verilen cevaplar açısından anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,144>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte “asenkron” diyenlerde “Evet ettim” deme oranının (% 89,7) “senkron” diyenlere göre (% 66,7) daha yüksek;

“UE ile derslerin ne kadarını takip edebildiniz?” sorusuna verilen cevaplar açısından anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,298>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte “asenkron” diyenlerde “tümünü” deme oranının (% 18,6) “senkron” diyenlere göre (% 0) daha yüksek olduğu Tablo 6’ da görülebilmektedir.

Tablo 7.

Kısıtlama sürecinde UE ve yüz yüze olarak aldıkları müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleriyle bilgiler ekleme durumları ile; UE’ yi takip etmeleri, kısıtlamada ders kitaplarının yanlarında olması, derslerine rahatça çalışabilmeleri ve günlük ders çalışma süreleri ilişkisi üzerine bulgular

		Kısıtlama sürecinde uzaktan eğitim ve yüz yüze olarak aldığınız müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleriniz ile bilgiler eklediniz mi?						Ki-Kare	
		Evet		Hayır		Toplam		Ki-Kare	p
		Kişi Sayısı	%	Kişi Sayısı	%	Kişi Sayısı	%		
Uzaktan eğitim ile sürdürülen dersleri takip ettiniz mi?	Evet ettim	48	92,3	43	84,3	91	88,3	0,916	0,338
	Hayır etmedim	4	7,7	8	15,7	12	11,7		
	Toplam	52	100	51	100	103	100		
Kısıtlama sürecinde buldukları yerde çalışmak için ders kitaplarının olma durumu	Var	14	26,9	11	21,6	25	24,3	0,163	0,686
	Yok	38	73,1	40	78,4	78	75,7		
	Toplam	52	100	51	100	103	100		
Kısıtlama sürecinde bulunduğum yerde derslerime rahatça çalışabildim	Evet	32	61,5	24	47,1	56	54,4	1,631	0,202
	Hayır	20	38,5	27	52,9	47	45,6		
	Toplam	52	100	51	100	103	100		
Covid-19 kısıtlama sürecinde günlük ders çalışma süreniz?	Sıfır-bir saat	19	36,5	32	62,7	51	49,5	*	0,027
	Bir-iki saat	17	32,7	13	25,5	30	29,1		
	İki-Üç saat	12	23,1	4	7,8	16	15,5		
	Üç ve Dört Saat	2	3,8	0	0	2	1,9		

5 ve fazlası	2	3,8	2	3,9	4	3,9
Toplam	52	100	51	100	103	100

“Kısıtlama sürecinde UE ve yüz yüze olarak aldığınız müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleriniz ile bilgiler eklediniz mi?” sorusuna verilen cevaplar ile:

“UE ile sürdürülen dersleri takip ettiniz mi?” sorusuna verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,338>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte “evet” diyenlerde “evet ettim” deme oranının (% 92,3) “Hayır” diyenlere göre (% 84,3) daha yüksek;

“Kısıtlama sürecinde bulunduğum yerde çalışmak için ders kitaplarım” önermesine verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,686>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte “evet” diyenlerde “var” deme oranının (% 26,9), “yok” diyenlere göre (% 21,6) daha yüksek;

“Kısıtlama sürecinde bulunduğum yerde derslerime rahatça çalışabildim” önermesine verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,202>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte “evet” diyenlerde “evet” deme oranının (%61,5), “Hayır” diyenlere göre (%47,1) daha yüksek;

“Covid-19 kısıtlama sürecinde günlük ders çalışma süreniz?” sorusuna verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görüldüğü ($p=0,027<0,05$), “Hayır” diyenlerde “Sıfır-bir saat” arası ders çalışma oranının (%62,7), “evet” diyenlere göre (%36,5) anlamlı derecede daha yüksek;

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada incelenen sorularla cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunamamış olduğu belirtilmiştir. Aynı şekilde UE ve cinsiyet değişkenini çeşitli açılardan inelemiş olan Uysal ve Karagöz’ ün (2021:1285) araştırmasında da cinsiyet anlamlı bir farklılık göstermemiş, erkeklerin UE yatkınlıklarının puan ortalamasının kadın katılımcılara oranla daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

UE ile aldıkları derslere ilişkin katılımcıların % 53,4’ü ($n=55$) teorik dersler aldıklarını ve % 46,6’sı ($n=48$) hem teorik hem uygulamalı dersler aldıklarını belirtmişlerdir. Pandemi ilanı ile birlikte ülkemizdeki üniversitelerin sunacağı eğitim-öğretim faaliyetlerinin UE kapsamında sürdürüleceği kararına ulaşılmasından önce, üniversite yönetimleri hali hazırda sahip oldukları UE alt yapı, internet ağı-teknoloji sistemleri ve mevcut işlevselliği ile ilişkili olarak bölümlerle görüşmüş, öğretim elemanı ve yönetimlerin düşüncelerini almış, yetersizlikleri ve mevcut durumu tespit etmiş, bu bilgilerden yola çıkarak UE uygulamalarının bölümlere ve derslere göre planlamalarını tasarlamışlardır. Bu tasarımlar doğrultusunda öğretim elemanları, teorik ve uygulamalı niteliklerine göre değişebilen derslerini, kurumları tarafından onaylanmış olan kararlara uyarak UE biçiminde yapmışlardır. Bu açıdan UE ile alınan derslerin niteliklerine ilişkin edinilmiş olan bu verinin, belirtilmiş olan durumlardan etkilenmiş olabileceği, hatta sınıf seviyelerine uygun olarak programa alınmış olan dönem derslerinin özelliğine, ders niteliklerinin öğretim elemanından diğer öğretim elemanına göre eğitim uygulamalarında değişiklikler gösterebilmiş olabileceği de düşünülmektedir.

Covid-19 sürecinde eğitim kurumlarının UE alt yapılarının ne kadar önemli olduğu önem kazanmıştır. Olağan ve olağandışı (hastalık) gibi sebeplerle eğitim faaliyetlerine UE olarak devam edilmesi gereken ani süreçlerde üniversitelerin gerekli alt yapıya sahip olmaları eğitim faaliyetlerinin devamlılığı için önemlidir. Öğrencilerin de belirtilmiş olan bu durumlarda UE’ nin sürdürüleceği uygulamaları kullanabilmeleri için gerekli donanımlarına sahip olması önemli bir ihtiyaçtır (Buluk ve Eşitti, 2020: 294).

Katılımcılar UE derslerini % 55,3’ü ($n=57$) telefon ile, % 42,7’si ($n=44$) masaüstü bilgisayar veya laptop aracılığı ile, % 1’i ($n=1$) tablet ile ve % 1’i ($n=1$) de diğer aygıtlarla takip ettiklerini belirtmişlerdir. Sunduğu görsel-işitsel imkan, internet ağı bağlantısı etkililiği ve yapılan faaliyetin yararlı olması açısından düşünüldüğünde teknolojik aygıtlar içinden masaüstü bilgisayar ve laptopun diğerlerine göre daha kullanışlı olduğu çoğu kullanıcı tarafından onaylanabilecek bir durumdur. Masaüstü bilgisayar ve laptopun UE açısından bakıldığında, ders faaliyetlerinin kolay ve etkili takiplerinde, bazı derslerle ilgili yapılması gereken inceleme-ödev-araştırma-okuma ve benzeri aktivitelerin de daha kolay yapılabilmesinde avantajlar sağlayabildiği düşünülmektedir. Çalışmada % 55,3 oranındaki UE derslerini mobil-cep telefonları ile takip

etmiş olan grubun, masaüstü-laptop kullananlara göre daha fazla olması birkaç sebeple ilişkilendirilebilir. Cep telefonlarının kısıtlama süreçlerinden önce ve kısıtlama süreçlerinde de çoğu zaman yanlarında olan aygıt olmasının, sosyal hayatta da sık kullanılması nedeniyle UE derslerini de cep telefonlarında takip etme isteğinde olmalarının, bilgisayar veya laptop aygıtlarına hiç sahip olmamış olmalarının, buldukları ortamda bilgisayar veya laptop aygıtlarının olmamasının, var ise de kendilerinden başka yakınlarının da bu aygıtları kullanma ihtiyaçları olmasının bu oranın oluşmasında etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Karatepe, Küçükgençay ve Peker'in (2020:1267) çalışmasında katılımcı lisans öğrencilerinin büyük çoğunluğunun senkron UE derslerini mobil-cep telefonları ile ve dizüstü bilgisayarları ile izledikleri; Tuncer ve Bahadır'ın (2017: 35) çalışmasında ise farklı UE programlarında eğitim alan lisans öğrencilerinin UE' ye ilişkin belirttikleri ek görüşlerde "bağlantı sorunları giderilmeli", "UE kaldırılmalı", "öğrencilere bilgisayar verilmeli" ifadelerini yazdıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların % 94,2'sinin (n=97) UE derslerini PowerPoint ve ders notları ile üniversitenin UE forumu üzerinden asenkron olarak yapmış oldukları tespit edilmiştir. UE derslerini yürütme görevini sürdüren öğretim elemanlarının, derslerde öğrencilere sunmak istedikleri bilgilerin daha fazla akılda kalıcı olmasını sağlayabilmek için PowerPoint sunumlarını kullanmayı seçmiş oldukları ve ders notları ile işleme şeklini ise öğrencilerin ileride zamanı gelince sınavlar öncesinde çalışmalarını için bir kaynak oluşturma amacıyla seçmiş oldukları söylenebilir. Ayrıca öğretim elemanlarının UE süreçlerinde, bu yöntemlerle ders işlemeyi uygun bulmaları ve tercihlerinin; üniversitenin bünyesindeki UE merkezinin yapısı itibarıyla yeni öğretim tekniği olan UE modelinde, tüm derslerin canlı/senkron olarak verilebilme imkanına sahip olmama ihtimalinin; dersleri alan öğrencilerin teknolojik aygıt ve internet ağı donanımlarının yeterli olarak bilinmemesinin, bulgunun bu şekilde oluşmasında etkisinin olduğu düşünülmektedir. Ayrıca bu verilere ulaşılmada pandemi nedeniyle eğitimin durdurulmasından önce öğretim elemanlarının az olduğu düşünülen bir kısmının, UE çalışmalarının gereği olan uygulama faaliyetlerini bilmesinin, öğrenme stil ve tekniklerine alışkanlıklarının etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir. Katılımcıların görüşlerine göre % 5,8'inin UE derslerini kamerada senkron olarak yaptıkları tespit edilmiştir. Bu verinin elde edilmesinde: dersin öğretim elemanı tarafından senkron olarak verilmesinin uygun bulunmasının; dersin yapısı itibarıyla asenkron yapılmasına uygun olmayışının; öğretim elemanının pandemi süreçleri öncesinde de UE yöntemi ile senkron dersler yürütebilme deneyiminin etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Sarı ve Nayır'ın (2020:965) Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD, 2020b), Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO, 2020) ve Dünya Bankası (2020) tarafından yayınlanan eğitim raporlarının incelenmesiyle ulaşılmış olan bilgilerin üzerinde durulabilir. Bu çalışmada pandemi döneminde verilmiş eğitimle ilgili ulaşılmış olan önemli verilerden bazılarının şu noktaları tespit ettiği görülmüştür: Teknolojik yetersizlikler, müfredat yetersizlikleri, teknolojiye ulaşamama, öğretmenlerin teknolojik yetersizlikleri ve eğitime ulaşmada eşitsizlik. Karatepe ve diğerleri (2020:1267) tarafından yapılmış olan araştırmada ise, katılımcı lisans öğrencilerinin senkron UE derslerinin çok tercih edilenden daha az tercih edilene doğru: Sözlü sunumlarla, taranmış ders notları ile yapılmasını, dijital yazım ve çizim programlarının kullanılmasını, videolar ve PowerPoint sunumları ile yapılmasını tercih ettikleri tespit edilmiştir.

Katılımcıların UE' in faydalı oluşunun nedenlerine ilişkin verilen ifadeler arasından seçimleri sonucunda: % 64,1'lik oranın (n=66) UE' in faydalı olduğu düşüncesine katılmadıkları, % 14,6'sı (n=15) sınıf ortamında devam zorunluluklarının ortadan kalktığı, % 13,6'sı (n=14) okula gitmelerine gerek kalmadığı ve % 7,8'i ise (n=8) sisteme yüklenen derslerin faydalı bilgiler sunduğu yönünde görüşler sundukları tespit edilmiştir. Sorulmuş olan bu sorunun tam tersi de araştırılmak istenmiştir ve aşağıdaki verilere ulaşılmıştır. UE' in faydasızlığının nedenlerini tespit etme amacıyla sorulmuş olan soruya ise katılımcıların % 76,7'si (n=79) sınıf ortamındaki öğrenci-öğretmen etkileşiminin sağlanamadığı, % 15,5'i (n=16) UE' in faydasız olduğu ifadesine katılmadıkları, % 4,9'u (n=5) öğretmen odaklı eğitimin yapıldığı ve % 2,9'unun (n=3) ise sunulan bilgilerle ilgili sorularını sormadıkları yönünde cevapları işaretledikleri belirlenmiştir.

Birbirlerinin bulgularını destekleyebilecek yapıda olan bu iki farklı soru grubundan elde edilmiş olan bulgular dizisinden % 64,1'lik orandaki katılımcının UE' nin ve UE sistemine yüklenmiş olan derslerin faydalı olmadığı görüşünde olmaları dikkat çekici durumlar olarak görülebilir. Bu bulgu diğer bir soruda (Kısıtlama sürecindeki eğitime ilişkin için size seçenek sunulsaydı hangisini seçerdiniz?) elde edilmiş olan % 60,2 oranında katılımcının uygun bir tarih aralığında yüz yüze eğitimi tercih etmiş olmaları ile ilişkili olarak da değerlendirilebilir. Bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde yarıdan fazla katılımcının UE modelinde eğitimin uygun olmadığını/olmadığını düşündükleri söylenebilir. Bu önemli bulgu ile birlikte katılımcıların eğitim öğretim çalışmalarında öğrenci merkezli yaklaşım stratejisine önem verdikleri, yüz

yüze eğitim modelinde olduğu gibi kendileri açısından dersin başarıya ulaşmasında etkili olan sorular sormanın ve dönütler almalarının önemine inandıkları, yüz yüze eğitimdeki öğretmen-öğrenci etkileşimine ve iletişimine değer verdikleri tespit edilmiştir. Bu bulgularla katılımcıların eğitim öğretim faaliyetlerinin anlamlı ve etkili kazanımlarla yürütülebilmesi için gerekli olan kural ve çalışmaları yeterince tanıyabiliyor ve dikkat ediyor oldukları söylenebilir. Bu noktada UE' nin faydalı ve faydasız oluşu hakkında literatürden örnek bulgulara ve görüşlere yer verilebilir.

Uzoğlu' nun (2017: 6) araştırmasında katılımcıların belirli bir çoğunluğu, iletişim-etkileşim açısından bakıldığında UE derslerinin eğitimdeki öğretmen-öğrenci öğrenci ilişkisi açısından yetersiz kaldığını, UE derslerinin sürekli takip edilmesi gereken net bir ders saati olmadığı için takip açısından öğrencileri gerginliklere sokmadığı görüşünde birleşmişlerdir. Sakarya ve Zahal' ın (2020: 808-809) araştırmasında katılımcıların çoğunluğu asenkron olan UE derslerinin tekrar izlenebilirliği ve tekrar edilebilirliği nedeniyle faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Gündüz' ün (2013: 37) içinde müzik eğitimi öğrencilerinin de olduğu katılımcı lisans öğrencilerinin de olduğu araştırmasında katılımcıların "UE yüz yüze eğitime göre daha etkilidir" ifadesine katılmadıkları tespit edilmiştir.

Katılımcıların % 60,2'sinin (n= 62) kısıtlama süreçlerinden sonra devam edecek olan online eğitim platformlarının ve teknolojisinin güçlendirilmesi, % 63,1' inin (n= 65) yüz yüze eğitim devam ettirilmesi, % 33'ünün (n=34) UE sistemi belirli dersler için devam ettirilmesi ve % 25, 2'sinin (n= 26) de kültür ve sanat ile ilgili eğitim ve programların kısıtlama sürecinde olduğu kadar sık devam ettirilmesi gerektiği yönünde görüşleri olduğu tespit edilmiştir.

UE' de öğretmenlerin ve öğrencilerin online eğitim faaliyetlerini sağlıklı sürdürebilmeleri için gerekli olan temel gerekliliklerin yeterli bağlantı gücünde internet ağı, yeterli özelliklerde teknolojik aygıtlar, eğitim faaliyetlerinin tüm öğrenciler tarafından erişilebilirlik ve kullanılabilirlik özelliğinde olan online ders uygulama ve programları olduğu, pandemi ve kısıtlama dönemi itibari ile öğrenciler tarafından da fark edilebilmiş bir durum olmuştur. Bu açıdan bakıldığında katılımcıların % 60,2'sinin pandemi sürecinin biteceği varsayımı içinde olarak yeniden bu şekilde ani olumsuz durumlarla karşılaştığında ilk süreçlerdeki yaşanmış belirsizlik ve süre kaybına uğramamak için bu düşüncede oldukları söylenebilir. UE' yi yüz yüze eğitime alternatif bir eğitim modeli olarak düşündükleri; kısıtlama süreçlerinde buldukları yerde UE çalışmalarına ve uygulamalarına alışmış olarak ileride daha kolay ve rahat kullanabilmeleri için yetkili mercilere bu konuda talep yaratıcı düşünce içinde oldukları; UE' nin senkron ve asenkron uygulamalarını takip edebilecek kadar uygun, yeterli internet donanım ve teknolojik aygıtlarına sahip olamamalarından dolayı problemler yaşamış olabileme deneyimleriyle kısıtlama süreçlerinden sonra devam edecek olan online eğitim platformlarının ve teknolojisinin güçlendirilmesi düşüncesinde oldukları söylenebilir.

Tüm üniversitelerin neredeyse tüm derslerinde uygulamaya başlamaları açısından çok hızlı bir gelişim ve araştırma alanı olmuş olan UE uygulamalarına ilişkin öğrencilerin görüşleri üzerine yapılmış çalışmalardan örnek bulgular vermek gerekirse: Gündüz'ün (2013: 46) araştırmasında "Teknoloji geliştikçe UE daha yaygın kullanılacaktır" ifadesine katılımcıların yarısından fazlasının onay verdikleri; Ereş ve Doğuş' un (2020:368) araştırmasında katılımcıların Covid-19 pandemi sürecinde UE' nin geliştirilmesine ilişkin, UE arayüz teknik kapasitesinin artırılması, UE ders programlarının etkili planlanması ve öğretim elemanları arasındaki koordinasyonun artırılması önerilerini sundukları tespit edilmiştir.

Kısıtlama süreçlerinde alacakları eğitimin özelliğine ilişkin katılımcıların % 39,8'inin (n= 41) UE almayı ve % 60,2'sinin (n=62) uygun bir tarihte yüz yüze eğitimi almayı istediklerini belirtmiş oldukları tespit edilmiştir. % 39,8'lik orandaki görüşe ilişkin: katılımcıların virüsü kesin olarak etkisizleştirecek ilaç ve tedavisi henüz bulunamamış, bulaşıcılık yönü kuvvetli olduğu için yaşam kaybına neden olabilen Covid-19 hastalığını dikkate almalarını; UE ile verilen eğitim faaliyetlerinin başarı ve öğrenme kapsamında yeterli özelliklerde olduğunu onaylamalarının veya şartlar nedeniyle mecbur olduklarını hissetmelerinin; pandemi nedeniyle eğitim çalışmalarının bu şekilde ilerlemesi gerekliliğine inanmış olabilmelerinin; yasaklar ve kısıtlamalar nedeniyle sabit olarak kalmak zorunda oldukları yerlerde sahip oldukları maddi ve manevi rahatlıklarından dolayı evde aldıkları UE faaliyetlerini onaylamış oldukları söylenebilir. % 60,2 oranının oluşmasında ise bu açıklama ve durumların tam tersi yönde olan görüş ve durumların etkisinin olmuş olabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin UE-yüz yüze eğitimi tercihlerine ilişkin yapılmış olan Sakarya ve Zahal' ın (2020: 811) araştırmasında katılımcıların neredeyse tamamı harmanlanmış ve UE' den ziyade yüz yüze eğitimi tercih etmişlerdir.

Katılımcıların UE' yi takip etme durumları ile kısıtlama süreçlerinde eğitim tercihleri arasındaki gruplar arası ilişkiye bakıldığında verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık olduğu ($p=,025<0,05$), "Evet ettim" diyenlerin "UE" cevabı verme oranlarının (% 44) "hayır etmedim" diyenlere göre (% 8,3)

daha yüksek olduğu görülmüştür. Katılımcıların UE derslerini takip etmiş ve hem UE hem de yüz yüze eğitimi tercih etmiş olanların sayısının UE derslerini takip etmemiş olanlara oranla arada belirgin fark olacak şekilde yüksek çıkmış olması memnun edici bir durum olarak görülebilir. Katılımcıların her birisi farklı sosyo-ekonomik, kişisel tercih ve kısıtlama süreçlerinde farklı barınma imkanlarına sahip olmalarına rağmen çoğunluğu UE derslerini takip etmişlerdir. Bu bulgunun oluşmasında teknik, ailevi, ekonomik, kişisel tercihler, aldıkları derslerin yürütülmesi vb. birçok faktörün etkili olduğu söylenebilir. Oranlara bakıldığında yine katılımcıların eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürme isteklerinin ve öğrencilik sorumluluklarını önemsemiş olmalarının, bu sonucun elde edilmesinde etkili olduğu söylenebilir.

Literatürde: Kırallı ve Alcı'nın (2016: 69) farklı bölümlerde okuyan lisans öğrencileri ile yaptığı çalışmada katılımcılara verilmiş olan UE ile ilgili görüşler arasında katılımcıların "Eğitimin en iyi şekilde gerçekleşmesi için yüz yüze etkileşim gereklidir" isimli ifadeye en çok katılımı gösterip işaretledikleri; Keskin ve Özer Kaya'nın (2020:59) araştırmalarında lisans öğrencilerinin %84.4'ü web tabanlı UE' in yüz yüze eğitim kadar etkili olmadığını onayladıkları ve %45.7'si bunun yüz yüze eğitime alternatif olduğu görüşünde olduklarına ulaşılmıştır. Ayrıca Aktaş, Büyüktaş, Güllü ve Yıldız'ın (2020:8) çalışmalarında katılımcı lisans öğrencilerin büyük çoğunluğunun bu süreçte izolasyon olmasaydı UE derslerini tercih etmeyi istememiş olacakları yönünde görüş belirtmeleri; Yalman'ın (2013: 1395) araştırmasında ise katılımcı lisans öğrencilerinin % 76,5'i UE yönetim sistemiyle aldıkları eğitimden sonra eğitim gördükleri bölüme ait UE seçenekleri bile olsa yine de yüz yüze eğitimi seçecekleri yönündeki görüşleri örnek ilişkili bulgular ve çalışmalar olarak verilebilir.

Katılımcıların % 50,5'i (n=52) UE derslerinin çoğunu, % 30,1'i (n=31) bir kısmını, % 17,5 'i (n=18) tümünü takip ettiklerini ve % 1,9'u (n= 2) ise hiç birini takip etmediklerini belirtmişlerdir. Toplam % 68' lik orandaki UE derslerinin tümünü ve çoğunu izleyen katılımcı sayısının UE derslerinin bir kısmını ve hiç birini izlemeyen % 32'lik katılımcı oranına göre daha fazla olması eğitim-öğretim faaliyetlerinin olağanüstü koşullarda dahi olsa devamlılığı ve ilerleyişi açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Katılımcıların UE derslerinin bir kısmını ve hiç birini izlemeyen grup olan % 32'lik oranına ilişkin olarak: UE faaliyetlerine katılmak istememiş ve UE' yi faydalı olarak değerlendirmemiş; UE derslerinin tamamını veya çoğunu takip etmek için yeterli internet ağı, gücüne, kotasına ve yeterli teknolojik aygıtlara sahip olamamış, bu süreçte bir işte çalışmak zorunda kalmış veya UE derslerini yüksek oranlarda takip etme için uygun ortamlarda bulunamamış oldukları için UE derslerinin çoğu ve tümü oranlarında takip etmemiş- edememiş oldukları söylenebilir.

Buluk ve Eşitti' nin (2020: 293-294) araştırmasında katılımcı lisans öğrencilerinin % 68 oranındaki büyük çoğunluğunun UE derslerini takip edebildiği tespit edilmiştir. Bu orana erişilmesinde lisans seviyesindeki genç katılımcıların internet ve mobil teknolojik cihazlarını etkin kullanmalarının ve hayatlarında sıklıkla yer veriyor olmalarının etkisi olduğu düşünülmektedir. Katılımcı öğrenciler UE derslerinde kullanmak zorunda oldukları teknolojik aygıt ve donanım eksikliklerini, aşırı talep nedeniyle yaşanan sık internet kesintilerini, çeşitli ailevi sorunlarının olmasını ve benzeri diğer durumları UE derslerinin takibini etkileyen olumsuzluklar olarak değerlendirmişlerdir.

Katılımcıların % 9,7' sinin (n=10) UE derslerini Zoom programı ile aldıkları ve % 90,3'ünün ise (n=93) UE'yi üniversitelerinin kendi UE bilişim sistemi vasıtası ile aldıkları belirlenmiştir. Yükseköğretim kurumları tarafından verilen kararlarla pandemi ve kısıtlama süreçlerine girilmesiyle birlikte online ve online olmayan yöntemlerle UE çalışmaları uygulanmaya başlanmıştır. Kısıtlamalar öncesinde yükseköğretim kurumlarının bünyesindeki UE bilişim-teknoloji sistemleri belirli sayıda dersin yürütülmesi için kullanılmıştır. Fakat bilişim-teknoloji sistemleri kısıtlama süreçlerinde UE olarak verilmesi uygun görülüş derslerin hepsinde hizmet verme yükümlülüğünü almıştır. Bu eğitim hizmeti ile ilgili diğer incelenmesi gereken durum üniversitelerin UE merkezlerine bağlı altyapı kapsamındaki internet ağı ve yazılımları ile bilişim-teknoloji sistemlerinin, tüm öğrencilere ve öğretim elemanlarına hafta içi gün boyunca yapılacak olan derslerde aynı zaman ve sıklıkta kullanım talebini karşılayabilecek alt yapı ve potansiyeline sahip olup olmama yeterlidir. Bu sorunsalın ihtimalinin ortaya çıkmasıyla verilerin depolanması, kayıt edilmesi ihtiyaçları da doğunca hem öğretim elemanları hem de öğrenciler tarafından çeşitli bilgisayar ve mobil uygulamaları arayışına girilmiştir. Zoom, Google Hangout-Meet, Microsoft Teams gibi bilgisayar ve mobil uygulamaları, gündemde olan tanınmış ve kullanımına başvurulmuş programlar olmuşlardır. Çalışmada katılımcıların teorik olarak aldıkları derslerin oranının hem teorik hem de uygulamalı ders aldıklarını belirtmiş olanların oranından daha fazla olduğu tespiti ile de ilişkili olarak, teorik nitelikteki derslerin yapılmasına uygun olan üniversitelerin UE merkezlerinin kullanılma oranının daha yüksek çıkmış olduğu söylenebilir.

Katılımcıların UE'yi takip etme durumları ile UE derslerinin katılımcılara hangi uygulamalarla sunulmuş olduğu arasındaki gruplar arası ilişkiye bakıldığında verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık olmadığı ($p=,329>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte "Evet ettim" diyenlerin "Üniversite Uzem" deme oranının (% 91,2) "Hayır etmedim" diyenlere göre (%83,3) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bulgunun bu şekilde oluşmasında öncelikle UE uygulamalarının üniversite yönetimi, bölüm kararları, derslerin uygulama/teorik olma durumu ve öğretim elemanı tercihleri doğrultusunda şekillenerek Üniversite Uzem ve Zoom gibi çeşitli uygulamalarla verilmiş olmasıyla sınırlandırılmış olmasının; takip etme durumlarının gruplar arasında anlamlılık göstermemesinin nedeni olarak ise takip edilen uygulamaların öğrencilerin kendi istek ve tercihleri dışında onlara sunuluyor olmasının ve teknolojik durumlarının yeterli oranının etkili olmuş olabileceği düşünülmüştür.

Kısıtlama sürecinde bulunduğum yerde derslerime rahatça çalışabildim" sorusuna verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görüldüğü ($p=,0001<0,05$), "Evet ettim" diyenlerde "evet" deme oranının (% 61,5) "Hayır" diyenlere göre (% 0) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu ile UE derslerine rahat çalışabilmiş olan tüm katılımcıların UE derslerini takip etmiş oldukları verisine ulaşılabilmiştir. Bu anlamlı farklılığın oluşmasında: Katılımcıların kısıtlama süreçlerinde yeterli fiziki ve teknolojik donanımına sahip olmalarının, her hangi bir işte çalışmadan veya kaldıkları ortamlara ait çeşitli zaman alıp güç sarf edecekleri sorumluluklarının olmamasının, ailelerinin ve kendilerinin UE derslerini takip etmeleri için motive edici teşvikler içinde olmalarının, kısıtlama süreçlerinde virüs etkisine maruz kalmadan sağlıklı biçimde yaşamlarını sürdürebilmiş olmalarının, zor süreçlerde dahi öğrencilik sorumluluklarını gözden kaybetmeden görevlerinin farkında olmalarının etkisinin olduğu söylenebilir. Özer ve Üstün'ün (2020:560) çalışmasında lisans birinci ve ikinci sınıf öğrencileri UE olarak verilen uygulamalı derslerin buldukları çalışma ortamları açısından sorunlar oluşturduğu görüşünde olduklarını; Sakarya ve Zahal'ın (2020: 805) araştırmasında katılımcıların yarısından fazlası kısıtlama süreçlerinde buldukları ortamın çalışma için uygun olmadığını belirtmişlerdir.

Katılımcıların UE derslerinin senkron-asenkron verilme durumu ile "Kısıtlama sürecindeki eğitime ilişkin size seçenek sunulsaydı hangisini seçerdiniz?" sorusuna verilen cevaplar açısından anlamlı bir farklılık görülmediği ($p=0,398>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte "senkron" diyenlerde "yüz yüze eğitim" deme oranının (% 83,3) "asenkron" diyenlere göre (% 58,8) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kısıtlama süreçlerinde uygulanmaya başlanmış olan UE çalışmaları derslere, öğretim elemanlarına, sınıflara göre uygulama farklılıkları altında yürütülmüştür. Dersin teorik ve uygulamalı özelliklerde olması, bölümün UE uygulama kararı ve öğretim elemanının ders işleme prensibi açısından asenkron veya senkron olarak yapılması uygun görülmüş veya tercih edilmiş olan derslerin, öğrenciler tarafından takip edilme imkan ve tercihlerini de etkileyebilmiş olduğu söylenebilir. Bulgudaki ortalama farkının bu şekilde sonuçlanmış olmasında, sanal ortamlarda da olsa senkron derslerde eğitim ve iletişim durumunun yüz yüze eğitime yakın-benzer özelliklerde olmasının, senkron derslerin öğrenci-öğretmen iletişiminde sosyal ve soru-cevap etkileşimine daha fazla imkan sunmasının senkron ders grubundaki katılımcıların yüz yüze eğitimi yoğunlukla onaylamış olmalarında etkili olmuş olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların UE derslerinin senkron-asenkron verilme durumu ile "UE ile sürdürülen dersleri takip ettiniz mi?" sorusuna verilen cevaplar açısından anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,144>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte "asenkron" diyenlerde "Evet ettim" deme oranının (% 89,7) "senkron" diyenlere göre (% 66,7) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca bu sonuç ile yakın ilişkili diğer soru olan: Katılımcıların UE derslerinin senkron-asenkron verilme durumu ile "UE ile derslerin ne kadarını takip edebildiniz?" sorusuna verilen cevaplar açısından anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,298>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte "asenkron" diyenlerde "tümünü" deme oranının (% 18,6) "senkron" diyenlere göre (% 0) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Asenkron olarak verilmesi uygun görülmüş UE derslerinin senkron olarak verilmekte-verilmiş olan derslere oranla takip etme imkan ve yeterlikleri daha kolay olabilmektedir. Asenkron olarak yapılmakta olan dersler özellikle üniversitenin kendi alt yapısı kapsamında UE sistemleri içerisinde, ders notları, PowerPoint sunumlarının hazırlanmış ve sisteme yüklenmiş şekilleri ile çoğunlukla yapılabilmektedir. Üniversitenin Uzem sistemlerindeki bu belgelerin indirilmesi için güçlü bir internet ağı, iyi donanımlı bilgisayar gibi teknolojik aygıtlara da ihtiyaç olmadığı için, öğrencilerin çeşitli nedenlerle kısıtlamalarda buldukları yerlerde yeterli teknolojik donanım ve internet bağlantı gücüne sahip olmama ihtimalleri de dahil edilerek bulgunun bu şekilde çıkmış olabileceği düşünülmektedir.

Ereş ve Doğuş'un (2020:361-363), "Covid-19 Salgını: Lisans Öğrencileri Üzerindeki Etkileri" isimli araştırmasında katılımcı lisans öğrencilerinin UE ile ilgili en fazla yaşadıkları sorunlarının tespitine yönelik

edinilen bulgulardan ikisi, yetersiz teknolojik aygıtlara sahip olmaları ve internet bağlantı sorunları yaşadıkları olmuştur. Elcil, Sözen Şahiner'in (2014: 31) ve Buluk ve Eşitti'nin (2020: 294) çalışmalarında ders esnasında katılımcıların teknik sorunlardan dolayı sık sık problemlerin olduğu ve öğrencilerin yarım fazlasının dersin öğretim elemanıya rahat iletişim kuramadıkları; Keskin ve Özer Kaya'nın (2020:59) araştırmalarında lisans öğrencilerinin %49.9'u öğretim elemanlarıyla rahatça iletişim kuramadıkları, %60.7'si web tabanlı eğitimin kendi hızlarında öğrenmelerine olanak sağladığına inandıkları, %74.6'sı öğrenilenin çabuk unutulduğu ve %53.9'u ise eğitimler sırasında teknik sorunlar yaşadıkları; Birişçi'nin (2013: 31) araştırmasında lisans öğrencileri video konferans tabanlı UE hakkında: İletişim eksikliği, teknik sorunlar ve derse olan konsantrasyon eksikliği şeklinde olumsuz görüşleri olduğu; Öztaş ve Kılıç'ın (2017: 280) çalışmasında ise katılımcı üniversite öğrencilerinin UE konusunda karşılaştıkları sorunlara ilişkin verdikleri cevaplar arasında: internet ve izleme oranları ile ilgili problemler, internet kota yetersizliği, öğrenci-öğretim elemanı arasında etkileşimin zayıf olması ve öğretimin kalitesinin yetersizliğine ilişkin görüşleri olduğu; Özer ve Üstün'ün (2020: 563) yapmış olduğu araştırmada katılımcılar UE'nin fırsat eşitliği sağlayıp sağlamadığını değerlendirilmiş, katılımcıların çoğunluğu olumsuz değerlendirmelerde bulunarak, imkân ve materyal eksikliği nedeniyle UE'nin fırsat eşitliği sağlanamadığı belirlenmiştir.

"Kısıtlama sürecinde UE ve yüz yüze olarak aldığınız müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleriniz ile bilgiler eklediniz mi?" sorusuna verilen cevaplar ile "UE ile sürdürülen dersleri takip ettiniz mi?" sorusuna verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,338>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte "evet" diyenlerde "evet ettim" deme oranının (% 92,3) "Hayır" diyenlere göre (% 84,3) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kısıtlama süreçlerinde katılımcılar kendilerine verilen dersleri UE olarak almışlardır. Bu derslerden birisi de müzik dersi olmuştur. Çoğunlukla uygulamalı çalışmaların yapıldığı müzik dersinde ilk aşamalarda teorik ağırlıklı ders öğretiminin yapılması uygun görülmüş ve devamında imkanlar dahilinde uygulama faaliyetleri sürdürülmüştür. Bu bulgunun elde edilmesinde: Katılımcıların kısıtlama süreçlerinde ders takip etme ve çalışma saatlerinden sonraki kalan zaman aralıklarında kendi istek ve yönelimleri ile seçtikleri faaliyetler arasında müzik dersi kazanımlarını ilerletme girişimlerinin ve müziksel gelişime yönelme isteklerinin diğer gruba göre daha fazla olmasının etkili olmuş olduğu söylenebilir. Ayrıca katılımcılar kendilerine yöneltilmiş bir diğer soru olan "kısıtlama süreçlerinde hangileri size iyi geldi" sorusuna % 80 katılım oranı ile "Müzik dinlemek" ifadesini seçmişlerdir. Bu bulgu nedeniyle de katılımcıların kısıtlama süreçlerinde müziksel faaliyetlere diğer faaliyetlere göre daha fazla önem vermiş oldukları söylenebilir.

"Kısıtlama sürecinde UE ve yüz yüze olarak aldığınız müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleriniz ile bilgiler eklediniz mi?" sorusuna verilen cevaplar ile "Kısıtlama sürecinde bulunduğum yerde çalışmak için ders kitaplarım" önermesine verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,686>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte "evet" diyenlerde "var" deme oranının (% 26,9), "yok" diyenlere göre (% 21,6) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların % 75,7'si kısıtlama süreçlerinde yanlarında ders kitaplarının olmadığını belirtmişlerdir. Ders kitapları yanında olan az sayıdaki katılımcının yanlarında olan müzik ders kitabından faydalanabilme imkanları olması nedeniyle bulgunun bu şekilde oluşmuş olduğu, yanlarında ders kitabı olmayan katılımcılara kıyasla çeşitli durumlarda kitaplarından yararlanabilme ve müzik bilgilerine yenilerini ekleyebilme, araştırabilme açılarından daha şanslı oldukları söylenebilir.

"Kısıtlama sürecinde UE ve yüz yüze olarak aldığınız müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleriniz ile bilgiler eklediniz mi?" sorusuna verilen cevaplar ile "Kısıtlama sürecinde bulunduğum yerde derslerime rahatça çalışabildim" önermesine verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görülmediği ($p=0,202>0,05$), istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte "evet" diyenlerde "evet" deme oranının (%61,5), "Hayır" diyenlere göre (%47,1) daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Virüs nedeniyle yükseköğretim kurumlarında eğitim faaliyetlerine ara verilmesi ile katılımcılar çoğunlukla ailelerinin yanına dönmüş ve dönüş sonrasında başlamış olan kısıtlama süreçlerinde ailelerinin sahip oldukları ekonomik, fiziksel ve sosyal yaşam olanakları kapsamında evlerinde kalmışlardır. Kısıtlama süreçlerinde ebeveynleri, diğer aile üyeleri ve varsa kardeşleri ile de aynı ortamlarda yaşamış, diğer aile bireylerinin kısıtlama öncesinde sürdürdükleri eğitim, çalışma, beslenme, tüketme vb. gibi faaliyetlerine ortak olmuş, bu imkanlar dahilinde kendileri de eğitim çalışmalarını UE uygulamaları ile devam ettirmeye çalışmışlardır. Bu bilgiler ışığında düşünüldüğünde kısıtlama süreçlerinde yeterli fiziki, teknolojik, ekonomik ve sosyal niteliklere sahip olan öğrencilerin bu imkanları değerlendirerek ve kendilerini geliştirme istekleri ile de ilişkili olarak UE ve yüz yüze olarak aldıkları müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleri ile bilgiler ekleyebilmiş olduğu, bulgunun bu şekilde oluşmuş olmasında bu durumlarının etkili olduğu söylenebilir.

“Kısıtlama sürecinde UE ve yüz yüze olarak aldığınız müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleriniz ile bilgiler eklediniz mi?” sorusuna verilen cevaplar ile “Covid-19 kısıtlama sürecinde günlük ders çalışma süreniz?” sorusuna verilen cevaplar arasında anlamlı bir bağımlılık görüldüğü ($p=0,027<0,05$), “Hayır” diyenlerde “Sıfır-bir saat” arası ders çalışma oranının (%62,7), “evet” diyenlere göre (%36,5) anlamlı derecede daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların kısıtlama süreçlerinde çoğunlukla 0-1, 1-2 ve 2-3 saat aralıklarında ders çalışmaları yapmış oldukları tablo 7’ den anlaşılabilir. Bu verilere göre kısıtlama süreçlerinde UE ve yüz yüze olarak aldıkları müzik dersleri bilgilerinin üstüne kendi araştırma ve yönelimleri ile bilgiler eklemediklerini belirtmiş olan grubun çoğunlukla 0-1 saat arası kadar az bir süre aralığında çalışmış oldukları ve bu az süre nedeniyle kendilerine müziksel gelişim imkanları sunmamış, sunamamış oldukları; ders çalışma süresinin kısalığında, kaldıkları evin yaşayış kural ve düzeni içinde olabilecek bazı sorumlulukların gün içinde zamanlarını alarak etkili olmuş olduğu ve psikolojik olarak kendilerini daha fazla çalışma faaliyetlerine veremeyerek derslerine ve müzik çalışmalarına odaklanamamış oldukları söylenebilir. Tablo 7’ ye bakıldığında evet ekledim şeklinde cevap vermiş olanların hayır eklemedim diyen gruba göre daha birbirlerine uyumlu sürelerde (0-1 saat: 19 kişi, 1-2 saat: 17 kişi ve 2-3 saat: 12 kişi) ders çalışma faaliyetleri yapmış oldukları görülebilmektedir. Bu bakımdan günlük ders çalışma süresi fazla olan katılımcıların müzik çalışmaları yapmak için daha fazla imkanları olduğu ve bu imkanı değerlendirmiş oldukları söylenebilir.

Eğitim kurumlarında uzun yıllardır sürdürülmekte olan yüz yüze eğitim modeli ile birlikte UE modelinin ve hibrit eğitim modelinin tüm yükseköğretim programlarında olmak kaydıyla tamamlanabildiği en kısa sürede çağın gereksinimlerine göre planlanması, tasarlanması ve bilişim teknolojileri ile işbirliği içinde devamlı olarak güncellenmesi gerekmektedir. Planlamaların yapılmasını takiben üniversitelerde yetkili birim olan UE Merkezleri tarafından her eğitim dönemi sonunda UE’ nin işleyişleri hakkında öğretim elemanları ve öğrenci temsilcilerinin katılacağı toplantılar yapılmalı, bu toplantılarda ulaşılan değerlendirme ve öneriler doğrultusunda alınan kararlar üniversite üst yönetimlerindeki ilgili yöneticilere bildirilmelidir.

Yükseköğretim kurumlarında çalışmakta olan tüm eğitmen ve idari personelin UE ve hibrit modelde eğitim uygulanması hakkında güncel seminer ve çalıştaylar aracılığı ile bilgilendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca öğretim elemanlarının ve öğrencilerin bilişim teknolojilerinden faydalanarak aygıtları-araç-gereçleri uygun-güncel kullanabilmeleri amacıyla üniversite yönetimleri tarafından oluşturulmuş yardımcı personeller aracılığı ile desteklemeleri gerekmektedir.

Güncel UE çalışmalarının etkili ve faydalı yapılabilmesi için ihtiyaç duyulmakta olan iki temel gereksinim yeterli bir internet ağı-bağlantısı ve yeterli özelliklerde-donanımda masaüstü/dizüstü bilgisayar gibi teknolojik araçlardır. Teknolojik donanım eksikliği olan öğrencilerin tespitinin ve desteğinin ilgili devlet kuruluşları ve üniversite yönetimleri tarafından yapılmasının, bu hizmetin daha düzenli-gerekli koşullarda yapılmasına imkan sağlayabileceği düşünülmektedir.

Üniversitelerin UE merkezlerinin kullandığı UE bilişim ağ yapısı, bağlantı alt yapısı, kullandığı yazılım programları ve veri depolama-aktarma süreçlerini yeterli koşullarda karşılayabilecek yazılımlarla etkililiği artırılmalıdır. UE’ nin online-senkron ders işleme uygulama ve programlarının, gerek özel gerekse devlete bağlı bilim-teknoloji geliştirme enstitü ve kurumlarında çalışılıp, ulusal eğitim çalışmalarımıza uygun buluşların yapılması için projelerin başlatılması ve girişimlerin desteklenmesi gerekmektedir.

Küresel bir salgın olan Covid-19 döneminde, müziğin hayatımızda oynadığı önemli rolün farkındalığı ön planda olmuştur. Haberlerde ve sosyal medyada müzisyenlerin, hizmetlerinden ötürü teşekkür etmek için sosyal mesafeden sağlık çalışanlarına serenat yapmışlardır. Konserleri ve canlı yayınları paylaşan sanatçılar olmuştur. Müzik terapisi ve müzik eğitmeni meslektaşlarımız, bireylerin çalma listeleri oluşturmalarına ve huzurlu olabilmelerine yardımcı olmak amacıyla müziği kullanmalarına yardımcı olmak için ücretsiz müzik programları ve tavsiyeler sunmuşlardır (Clements-Cortes ve Pascoe, 2020: 39). Dolayısıyla insanlar müziğin sadece eğitim kurumlarında öğretilen bir bilim-sanat dalı değil hayatın birçok alanında var olabilen özellikleri ile yaşadığını anlayabilmiş, fiziksel ve zihinsel olumlu etkilerini daha fazla fark edebilmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, Ö., Büyükaş, B., Gülle, M. ve Yıldız, M. (2020). Covid-19 Virüsünden Kaynaklanan İzolasyon Günlerinde Spor Bilimleri Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Karşı Tutumları, *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 1-9.
- Birişçi, S. (2013). Video Konferans Tabanlı Uzaktan Eğitime İlişkin Öğrenci Tutumları ve Görüşleri, *Journal of Instructional Technologies and Teacher Education*, 1 (2), 24-40.
- Buluk, B. ve Eşitti, B. (2020). Koronavirüs (Covid-19) Sürecinde Uzaktan Eğitimin Turizm Lisans Öğrencileri Tarafından Değerlendirilmesi, *Journal of Awareness*, 5 (3), 285-298.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi (10. Baskı).
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık (3. Baskı).
- Clements-Cortes, A. ve Pascoe, H. (2020). Community Music for Promoting Youth Mental Health. *The Canadian Music Educator*, 61(4):36-40.
- Elcil, Ş. ve Sözen Şahiner, D. (2014). Uzaktan Eğitimde İletişimsel Engeller, *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 6 (1), 21-33.
- Ereş, F. ve Doğuş, Y. (2020). *Covid-19 Salgını: Lisans Öğrencileri Üzerindeki Etkileri*. 2.Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi, Bildiri Kitabı İçinde (ss.357-374), 4-6 Aralık 2020, İzmir: İzmir Demokrasi Üniversitesi,
- Gündüz, A. Y. (2013). *Öğretmen Adaylarının UE Algısı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım (19. Baskı).
- Karatepe, F., Küçükgençay, N. ve Peker, B. (2020). Öğretmen Adayları Senkron Uzaktan Eğitime Nasıl Bakıyor, Bir Anket Çalışması. *Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*. 7 (53), 1262-1274.
- Keskin ve Özer Kaya, (2020). COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi, *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5 (2), 59-67.
- Kıralı, F. N. ve Alcı, B. (2016). Üniversite Öğrencilerinin UE Algısına İlişkin Görüşleri. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 30, (55-83).
- Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı (2018). Yükseköğretim Kurulu, Ankara.
- Özer, B. ve Üstün, E. (2020). Evaluation of Students' Views on the Covid-19 Distance Education Process in Music Departments of Fine Arts Faculties. *Asian Journal of Education and Training*. 6 (3), 556-568.
- Öztaş, S. ve Kılıç, B. (2017). Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersi'nin Uzaktan Eğitim Şeklinde Verilmesinin Üniversite Öğrencilerinin Görüşleri Açısından Değerlendirilmesi (Kırklareli Üniversitesi Örneği). *Türk Tarihi Eğitim Dergisi (Turkish History Education Journal)*, 6 (2), 268-293.
- Ramazan, M. O. ve Tunçeli, H. İ. (2016). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Okul Öncesi Öğretmenliği Lisans Programı (2006) Hakkındaki Görüşleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33.Sayı, s.67-79.
- Sakarya, G. & Zahal O. (2020). Covid-19 pandemi sürecinde uzaktan keman eğitimine ilişkin öğrenci görüşleri. *Turkish Studies*, 15(6), 795-817. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.44504>
- Sarı, T. ve Nayır, F. (2020). Pandemi Dönemi Eğitim: Sorunlar ve Fırsatlar, *Turkish Studies*, 15 (4), 959-975.
- Schiavio, A., Biasutti, M. ve Philippe, R. A. (2021). Creative Pedagogies in the Time of Pandemic: a Case Study with Conservatory Students. *Music Education Research*. Şubat.
- Senemoğlu, N. (1994). Okulöncesi Eğitim Programı Hangi Yeterlikleri Kazandırmalıdır. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (1994), 21-30.
- Şahin, Ç., Kartal, O.Y. ve İmamoğlu, A. (2013). Okul Öncesi Öğretmen Yetiştirme Programı Hakkında Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14 (1), 101-118.
- Tuncer, M ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, *Journal of Educational Reflections*, 1(2), 29-38.
- Uysal, M. ve Karagöz, A. E. (2021). Aday Öğretmenlerin Covid-19 Pandemi Sürecinde Yürütülen Uzaktan Eğitim Uygulamalarına İlişkin Tutumlarının İncelenmesi: Atatürk Akademisi Örneği. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (4), 1274-1290.
- Uzoğlu, M. (2017). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Uzaktan Eğitime İlişkin Görüşleri, *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (16), 335-351.
- Yalman, M. (2013). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Bilgisayar Destekli Uzaktan Eğitim Sistemi (Moodle) Memnuniyet Düzeyleri, *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (8), 1395-1406.